

# Kursuseprogramm

Kohaliku

valitsemise

mikrokraadi

koolitusprogramm

Ainekode <b>YKC0091/1</b>	<b>Kohaliku valitsemise mikrokraadi koolitusprogramm</b>		
Maht 15 EAP x 7 auditoorset tundi 5 MOODULIT, a 3 EAP	Orienteeriv kontakttundide maht: 15 koolituspäeva (ehk 105 (akadeemilist tundi)	Õppesemester: sügis 2024/ kevad 2025	Arvestus
Eesmärk:	<p><b>I moodul: Kohaliku omavalitsuse olemus ja koht valitsemissüsteemis</b></p> <ol style="list-style-type: none"><li>1. Luua võimalused teadmiste omandamiseks kohaliku valitsemise süsteemi olemusest ja arengust, üldistest põhimõtetest ja korraldusest;</li><li>2. Soodustada õppijate oskust mõista kehtivat õiguskorda ja orienteeruda valdkonna õigussüsteemis; aidata tunda kohaliku omavalitsuse põhiseaduslikke garantiisid ja seoseid autonoomia ning subsidiaarsuse põhimõtetega;</li><li>3. Võimaldada aru saada riigi ja kohaliku omavalitsuse toimimise üldistest põhimõtetest; omandada teadmisi kohaliku omavalitsuse üksuste koostööst ja nende liitude praktilisest toimimisest.</li></ol> <p><b>II moodul : Kohaliku omavalitsuse juhtimine ja teenuste osutamise korraldamine</b></p> <ol style="list-style-type: none"><li>1. Luua eeldused analüüsida kohalike institutsioonide põhirollide jaotust ja omavahelist koostoimet kohaliku omavalitsuste toimimisel;</li><li>2. Mõtestada kohaliku omavalitsuste tegevuste tulemusahelat teenuste osutamise juhtimise ja korraldamise vaates;</li><li>3. Luua eeldused disainida teenuste osutamise funktsionaalset ja territoriaalset korraldusmudelit arvestades omavalitsuse ja selle kogukondade eripära.</li></ol> <p><b>III moodul : Organisatsioon ja juhtimine</b></p> <ol style="list-style-type: none"><li>1. Laiendab strateegilise mõtlemise raame kohaliku omavalitsuse juhtimisest ja selle tarvis vajalikest eeldustest, aitab kaasa strateegilise planeerimise töövahendite väljatöötamisele ja süsteemsele rakendamisele kohaliku omavalitsuse juhtimises;</li><li>2. Laiendab teadmisi ja oskusi organisatsiooni arendamisest, töötajate juhtimisest ja meeskonnatöö eesmärgistatud korraldamisest;</li></ol>		

	<p>3. Aitab tulla toime muutuste juhtimisega ja pakub töövahendeid muutustega toimetulekuks kohalikus omavalitsuses.</p> <p><b>IV moodul: Poliitika kujundamine kohalikul tasandil ja koostöö arendamine</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Võimaldada mõista kohaliku tasandi poliitika kujundamise protsessi ja loogikat ning mõtestada poliitika valikute hindamist ja rakendamise disaini;</li> <li>2. Aru saada riigi poliitika mõjutamise võimalustest ning riigi ja kohaliku omavalitsuse läbirääkimiste protsessist;</li> <li>3. Luua eeldused disainida partnerlussuhteid kogukonna ja kolmanda sektoriga.</li> </ol> <p><b>V moodul: Eelarve, finantsjuhtimine ja kontroll, kohalik omavalitsus ja ettevõtlus</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Anda ülevaade ettevõtjate ja kohaliku omavalitsuse koostööst, ettevõtluse majanduslikest ja sotsiaalsetest aspektidest kohaliku omavalitsuse tasandil;</li> <li>2. Luua arusaam kohaliku omavalitsuse eelarve kujunemise põhimõtetest ja tulude juhtimise võimalustest; õppida mõistma finantsjuhtimise põhialused ning meetodeid kohaliku omavalitsuse tasandil ning omavalitsuse rahastuspõhimõtteid arvestades; luua ülevaade ja õppida tundma EL-i programmide rahastusvõimalusi kohaliku arengu tagamiseks.</li> <li>3. Omandada teadmisi insternselt ja eksternselt kontrollist; kohaliku omavalitsuse finantskontrollist, selle põhimõtetest ja meetoditest.</li> </ol>
Aine lühikirjeldus:	<p><b>I moodul</b> Analüüsitakse kohaliku omavalitsuse olemust ja arengut, tema kohta avaliku juhtimise süsteemis koos kohaliku omavalitsuse põhiseaduslike garantiide ning valdkonna õigusliku reguleerimise alustega. Tutvutakse autonoomia ning subsidiaarsuse ja teiste valdkonna oluliste põhimõtetega. Päevakorras on kohaliku omavalitsuse ja riigi suhted ja valdkonna koostöö erinevad vormid.</p> <p><b>II moodul</b> Käsitletakse volikogu ja valitsuse (nii poliitiliste kui administratiivsete rollide) suhtemudeleid ja organite sisemise toimimise mehhanisme. Tutvustatakse omavalitsuse juhtimise teenuste funktsionaalse ja territoriaalse korraldamise mudeleid. Käsitletakse avaliku, era ja kolmanda sektori eripärasid ja võimalusi kohaliku omavalitsuse põhiülesannete täitmisel ning avalike teenuste delegeerimise võimalusi.</p> <p><b>III moodul</b> Keskendutakse kohaliku omavalitsuse strateegilisele juhtimisele ja selleks vajalike eelduste kujundamisele. Käsitletakse muudatuste juhtimise protsesse ja organisatsiooni edu loomist läbi oma töötajate, selleks vajalike teadmiste ja oskuste kujundamist.</p> <p><b>IV moodul</b> Analüüsitakse poliitika kujundamise protsessi, loogikat ning samuti poliitika valikute hindamist (mõjuhindamist) ja rakendamise disaini. Oluline on mõista riigi poliitikate mõjutamise võimalusi, kohaliku omavalitsuse ja riigi eelarveläbirääkimiste protsessi ja ka üksiku kohaliku omavalitsuse võimalusi. Poliitika kujundamise protsessis on väga oluline partnerlus kogukonna ja</p>

	<p>kolmanda sektoriga- alates kogukonna kaasamise strateegiaga ja lõpetades koosloomelise teenusdisaini ja kogukonnateenuste disainiga.</p> <p><b>V moodul</b></p> <p>Kursusel analüüsitakse ettevõtlust KOV tasandil, ettevõtluse majanduslikke ja sotsiaalseid aspekte. Keskendutakse KOV eelarve loomisele, KOV maksudele ja ettevõtjate ning KOV koostööle. Tutvustatakse finantsjuhtimise põhimõtteid ning meetodeid. Antakse ülevaade kohaliku omavalitsuse finantskontrolli mehhanismidest.</p>
<p>Õpiväljundid</p>	<p><b>I moodul:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Tunneb kohaliku valitsemise süsteemi olemust ja arengut. Omab süsteemseid teadmisi kohaliku valitsemise üldistest põhimõtetest ja korraldusest;</li> <li>2. Mõistab kehtivat õiguskorda ja orienteerub valdkonna õigussüsteemis; tunneb kohaliku omavalitsuse põhiseaduslikke garantiisid ja seoseid autonoomia ning subsidiaarsuse põhimõtetega;</li> <li>3. Saab aru riigi ja kohaliku omavalitsuse toimimise olulistest põhimõtetest ja kohaliku omavalitsuse üksuste koostööst ja nende liitude praktilisest toimimisest.</li> </ol> <p><b>II moodul:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Tunneb kohalike institutsioonide põhirollide jaotust ja omavahelist koostoimet kohaliku omavalitsuste toimimisel ja oskab kavandada lahendusi nendega seotud probleemide ilmnemisel;</li> <li>2. Mõtestab kohaliku omavalitsuste tegevuste tulemusahelat teenuste osutamise juhtimise ja korraldamise vaates;</li> <li>3. Teab, mida arvestada teenuste osutamise funktsionaalse ja territoriaalse korralduse kujundamisel.</li> </ol> <p><b>III moodul:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Mõistab strateegilise planeerimise protsessi olemust ja teab selle olulisi töövahendeid kohaliku omavalitsuse juhtimises;</li> <li>2. Oskab viia läbi muudatuste juhtimist organisatsioonis;</li> <li>3. Tunneb juhtimise tegevuste seotust meeskonna arendamise ja töö tulemuste sidustamist organisatsiooni arenguga.</li> </ol> <p><b>IV moodul:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Mõistab kohaliku tasandi poliitika kujundamise protsessi ja loogikat;</li> <li>2. Orienteerub riigi ja kohaliku omavalitsuse suhetest ja teab riiklike poliitikate mõjutamise võimalustest;</li> <li>3. Oskab disainida partnerlussuhteid kogukonna ja kolmanda sektoriga</li> </ol> <p><b>V moodul:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Omab süsteemseid teadmisi ettevõtlusest, kohaliku valitsemise eelarve koostamise põhimõtetest, loogikast, meetoditest ja kontrollmehhanismidest;</li> <li>2. Mõistab kohaliku tasandil rahastamist puudutavaid analüüsiprintsiipe ja vajalikkust; oskab läbi viia kohaliku omavalitsuse tasandil eelarve analüüsi ning tunneb riskijuhtimise põhimõtteid;</li> <li>3. Tunneb internse ja eksternse kontrolli põhimõtteid ning institutsioone;</li> </ol>
<p>Hindamismeetodid:</p>	<p><b>I MOODUL:</b></p>

1. Suuline test/vestlus valdkonna arengust ning õiguskorrast (kokku 10 % arvestusest)
2. Seminar-praktikum: ettevalmistamine, osalemine, asjakohane kirjalik memo ja selle arutelu (kokku 10 % arvestusest)

KOKKU 20 % ARVESTUSEST

#### **II MOODUL:**

1. Mini-analüüsi koostamine: oma töö või tegevusega seotud probleemide (näidete) määratlemine ja nende analüüsimine (lahendusprogrammi kujundamine) kursusel käsitletud raamistikele tuginedes (kokku 10% arvestusest).
2. Osalemine rühmatööde ja seminarides aruteludes ning mini-analüüside vastastikusel tagasisidestamises (kokku 10% arvestusest).

KOKKU 20 % ARVESTUSEST

#### **III MOODUL:**

1. Individuaalne test organisatsiooni, meeskonda ja töötajaid arendavate tegevuste kohta kursusel käsitletud raamistikule tuginedes. (kokku 10 % arvestusest)
2. Individuaalne töö ja rühmaarutelu kaasuste lahendamiseks (kokku 10 % arvestusest)

KOKKU 20 % ARVESTUSEST

#### **IV MOODUL:**

1. Individuaalne töö ja rühmaarutelu: valitud valdkonna poliitika mõju hindamise programmi koostamine ja arutelu, kirjaliku memo koostamine
2. Vastavad arutelud ja rühmatööd seminarides

KOKKU 20 % ARVESTUSEST

#### **V MOODUL:**

1. Erinevate finantsalaste, eelarvestamist ning rahaliste toetusmehhanisme puuduvate õiguslaste dokumentide tundmaõppimine, seminaris läbitud tekstide rühmaarutelu 10%
2. Mooduli läbimiseks vajalik teadmiste kontroll on test, mis hõlmab olulisemaid küsimusi läbitud teemadest. Test toimub elektroonselt nt Moodle keskkonnas hõlmates mooduli vajalike alapunkte 10%

KOKKU 20 % ARVESTUSEST

**1. KURSUSE ÜLDINE HINNE (ARVESTUS) KUJUNEB MOODULITE KOONDHINNETE ALUSEL**

Õppejõud:	<p><b>I MOODUL:</b>Sulev Lääne, Sulev Mäeltsemees, Mart Uusjärv, Olivia Taluste</p> <p><b>II MOODUL:</b>Kersten Kattai, Ave Viks, Georg Sootla</p> <p><b>III MOODUL:</b> Rivo Noorkõiv, Toomas Osvet, Tiina Maiberg</p> <p><b>IV MOODUL:</b> Mikk Lõhmus, Katri-Liis Lepik, Kadri Kangro, Marika Saar</p> <p><b>V MOODUL:</b> Kristo Krumm, Piret Zahkna, Vallo Olle</p>
Kohustuslik kirjandus:	<p><b>I MOODUL:</b></p> <p>Kursusel esitatud loengu-seminarimaterjalid; kirjandust täpsustatakse loengus:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Eesti Vabariigi Põhiseadus: kommenteeritud väljaanne (2020), XIV peatükk, <a href="http://www.pohiseadus.ee">www.pohiseadus.ee</a>;</li> <li>2. Ladner, A., Keuffer, N., Baldersheim, H., Hlepas, N., Swianiewicz, P., Steyvers &amp; K., Navarro, C. (2019). Patterns of local autonomy in Europe. Cham: Palgrave Macmillan;</li> <li>3. Lääne, S., Mäeltsemees, S., Olle, V. (2021). Local Self-Government in Europe. Local Self-Government in Estonia (pp. 121-172). Sloveenia: Institute for Local Self-Government Maribor;</li> <li>4. Lääne, S., Olle, V., Jürgenson, K., &amp; Mäeltsemees, S. (2018). Kohaliku omavalitsuse õigusruumi taastamisest, arengust ning autonoomiast ja haldusreformist. (lk 133-155)Tallinn: Dipri OÜ; kogumik Eesti kohalik omavalitsus ja liidud 100. Minevik, tänapäev, tulevik (koostajad Sirje Ludvig, Sulev Lääne, Sulev Mäeltsemees); vastavalt loengu jaotusele teised kogumiku artiklid;</li> <li>5. Sirje Ludvig, Sulev Lääne, Sulev Mäeltsemees, Kersten Kattai, Raivo Vare, Indrek Grauberg, Hannes Nagel (2021). Omavalitsuspäeva ideest ja arengust (lk 33-55). Tallinn 2021. OÜ Koopia Niini &amp; Rauam. Kogumik Eesti omavalitsuspäev Ajaloost sündinud – teel tulevikku (väljaandjad Tallinna Ülikool, MTÜ Polis, Eesti Linnade ja Valdade Liit); vastavalt loengu jaotusele teised kogumiku artiklid;</li> <li>6. „Eesti poliitika ja valitsemine 1991-2011“, Tallinn 2012. Koostanud Raivo Vettik - artikkel Georg Sootla, Sulev Lääne „Keskvalitsuse ja kohaliku omavalitsuse suhted“, lk 278-324; artikkel Sulev Mäeltsemees „Haldusterriotriaalne poliitika“, (lk 325-355);</li> <li>7. Schöber, P. „Kohalik omavalitsus“, Tallinn 2003 (lk 5-63);</li> </ol> <p><b>II moodul:</b></p> <p>Kursusel esitatud loengu-seminarimaterjalid (raamistike seletused) :</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>8. Hubert Heinelt, Annick Magnier, Marcello Cabria, Herwig Reynaert (2018) <i>Political Leaders and Changing Local Democracy. The European Mayor</i>. Palgrave Macmillan;</li> <li>9. Sootla Georg, Leif Kalev, Indrek Saar (toim) Avalik poliitika III. Avaliku poliitika teooriad ja analüüsimetoodikad. Peatükk 8.2. „Poliitika kujundamise valdkonna piirkondlike üksuste disain“;</li> <li>10. Georg Sootla, Toomas Sepp, Kersten Kattai (2021) Erinevate kohaliku omavalitsuse juhtimismudelite rakendamise ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduses reguleerimise võimalused. Ekspertarvamus Rahandusministeeriumile;</li> <li>11. Georg Sootla, Kersten Kattai, Virge Pighel (2017) Projekti „Suure territooriumiga ühinenud omavalitsuse mitmetasandilise haldusorganisatsiooni kujundamine Saaremaa vallas“ Analüüsiaruanne. Tallinna Ülikool-Saaremaa vald.</li> </ol> <p><b>III moodul:</b></p>

12. Haljaste, K-L., Keskaik, A., Noorkõiv, R., Pirso, A., Sepp, V. (2006). Arengukaval põhinev kohaliku omavalitsuse arendustegevus. Arengukava kui Euroopa Liidu struktuuritoetuste aruka kasutamise eeldus. Geomedia ja Siseministeerium;
13. Käsiraamat strateegiline planeerimine ja finantsjuhtimine. <https://www.rahandusministeerium.ee/et/moisted>;
14. Õunapuu, T., Tambur, M., Noorkõiv, R., Kivistik, K., Tatar, M. (2021). Kohalike omavalitsuste kompetentside põhise koolitusvajaduse hindamise meetodika ja analüüs. [file:///C:/Users/Riks/Documents/pdf/L%C3%B5pparuanne\\_KOV\\_koolitusvajadus%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/Riks/Documents/pdf/L%C3%B5pparuanne_KOV_koolitusvajadus%20(4).pdf);
15. Ian Brooks. (2008)Organisatsioonikäitumine;
16. Thomas Gordon (2003) Tõhus juht;
17. Jenny Rogers. (2015) Juht, kui treener.

#### **IV moodul:**

18. Ezio Manzini “Disain, kui kõik disainivad. Sissejuhatus sotsiaalset innovatsiooni edendavasse disaini.” <https://www.artun.ee/ezio-manzini-disain-kui-koik-disainivad-sissejuhat-us-sotsiaalset-innovatsiooni-edendavasse-disaini/>;
19. OECD 2021.aastal loodud meetodiline juhend kohalikul tasandil sotsiaalse innovatsiooni keskkonna hindamiseks ning selle põhjal poliitika kujundamiseks: [https://www.oecd-ilibrary.org/industry-and-services/building-local-ecosystems-for-social-innovation\\_bef867cd-en](https://www.oecd-ilibrary.org/industry-and-services/building-local-ecosystems-for-social-innovation_bef867cd-en) .
20. Sootla Georg, Leif Kalev, Kersten Kattai (toim) Avalik poliitika I. Avaliku poliitika protsess. Tallinna Ülikooli Kirjastus.

#### **V moodul:**

EL struktuurifondide koduleht  
<https://rtk.ee/toetusfondid-ja-programmid/euroopa-liidu-valisvahendid>;

**Slaidid: koolitajad valmistavad ja jagavad koolitavatele slaidid materjalidega**

#### **Õigusaktid:**

1. Põhiseadus
2. Euroopa kohaliku omavalitsuse harta
3. Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus
4. Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadus
5. Kohaliku omavalitsuse üksuse liitude seadus
6. Kohalike maksude seadus
7. Kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seadus
8. Vabariigi Valitsuse seadus
9. Õiguskantsleri seadus
10. Riigikontrolli seadus
11. Avaliku teenistuse seadus
12. Haldusmenetluse seadus
13. Äriseadustik

	14. Tulumaksuseadus
Õppetöös osalemise nõuded	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. <b>Õppetöö toimub KONTAKTÕPPE vormis;</b></li> <li>2. <b>Puudumine õppetööst kooskõlastatult mooduli koolitaja/õppejõuga, kuid mitte rohkem kui 1/3 iga mooduli õppepäevadest;</b></li> <li>3. <b>Kohustus esitada koolitaja/õppejõu poolt nõutud kodutööd</b></li> </ol>
Iseseisva töö nõuded	<p><b>I moodul:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Loengutes antud kirjanduse ja õigusaktidega tutvumine valmistumiseks testiks/vestluseks</li> <li>2. Seminar-praktikumi ettevalmistamine ja memo koostamine</li> </ol> <p><b>II moodul:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Mini-analüüside koostamine ja selleks vajaliku kirjandusega tutvumine.</li> <li>2. Rühmatöödeks ja seminariaruteludeks ettevalmistamine: loengumaterjalide ja kirjandusega tutvumine.</li> </ol> <p><b>III moodul:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Individuaaltesti läbiviimine;</li> <li>2. Rühmatöö kirjalik kokkuvõte.</li> </ol> <p><b>IV moodul:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Loengutes antud kirjanduse ja õigusaktidega tutvumine;</li> <li>2. Rühmatöö kirjalik kokkuvõte.</li> </ol> <p><b>V moodul:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Loengutes antud kirjanduse ja õigusaktidega tutvumine;</li> <li>2. Individuaalne test Moodles keskkonnas</li> </ol>
Täiendav informatsioon kursuse sisu ja korralduse kohta	